

Prof. Prot Jarnuszkiewicz
Katedra Działań Mediów
Wydział Sztuki Mediów
Akademia Sztuk Pięknych w Warszawie

16.10.2022, Warszawa.

**Recenzja rozprawy doktorskiej
Pana mgra Krzysztofa Stasiaka
w związku z postępowaniem o nadanie stopnia doktora
w dziedzinie sztuk plastycznych, w dyscyplinie sztuki filmowe i teatralne
wszczęty 9 kwietnia 2019 roku przez Radę Wydziału Operatorskiego
i Realizacji Telewizyjnej
Państwowej Wyższej Szkoły Teatralnej Telewizyjnej i Filmowej
im. Leona Schillera w Łodzi**

Dane personalne i wykształcenie:

Pan Krzysztof Stasiak urodził się 29.08.1964 roku w Brzostku (woj. Podkarpackie). W latach 1971-1979 uczęszczał do Szkoły Podstawowej nr 1 i 11 w Chorzowie. W roku 1979 zdał egzamin do Technikum Żeglugi Śródlądowej w Kędzierzynie Koźlu. Po dwóch latach zmienił szkołę na Państwową Szkołę Muzyczną II stopnia im. Grzegorza Fitelberga w Chorzowie.

Po roku zdał egzamin do Akademii Muzycznej im. Karola Szymanowskiego w Katowicach, na Wydział Jazzu i Muzyki Rozrywkowej.

Uczelnię ukończył w 1992 roku jednak ze względów osobistych nie przystąpił do egzaminu magisterskiego.

W 2005 roku podjął studia w Państwowej Wyższej Szkole Filmowej Telewizyjnej i Teatralnej im. Leona Schillera w Łodzi na zaocznych studiach licencjackich Wydziału Operatorskiego i Realizacji Telewizyjnej. Ukończył je w 2008 roku dyplomem licencjackim.

Następnie kontynuował studia w Państwowej Wyższej Szkole Filmowej Telewizyjnej i Teatralnej im. Leona Schillera w Łodzi na zaocznych studiach magisterskich Wydziału Operatorskiego i Realizacji Telewizyjnej. Ukończył je w 2014 roku dyplomem magisterskim z oceną bardzo dobrą.

Wykształcenie pana Krzysztofa Stasiaka dopełniają liczne kursy i szkolenia, które ze względu na swój obszar tematyczny stanowią moim zdaniem cenne uzupełnienie jego edukacji.

VI.2012 Berlin - Ukończenie Mistrzowskich Warsztatów THE SOUND OF THE IMAGE organizowanych przez Europejską Akademię Filmową.

X.2014 - Certyfikat ukończenia szkolenia REALIZATOR PRODUKCJI LIVE - projektowanie, instalacja oraz optymalizacja systemów wyrównanych liniowo - szkolenie organizowane przez firmę MEYER SOUND USA

V.2014 Madryt - European Video Dance Heritage - EVDH Workshop udział w warsztatach poświęconych realizacji filmowej tańca organizowanych przez Unie Europejska. Wsparcie Instytutu Muzyki i Tańca w Warszawie

V.2016 Perth - Screendance Workshop with Katrina McPerson - warsztaty realizacji tańca w Szkocji - wsparcie Fundacja Polskie Centrum Audiowizualne

VIII.2016 Winnipeg - Screendance Intensive Workshop - warsztaty realizacji tańca w Kanadzie - wsparcie Fundacja Polskie Centrum Audiowizualne

Przebieg pracy zawodowej:

Działalność zawodowa pana Krzysztofa Stasiaka wydaje się być związana z obszarem muzyki i realizacji obrazu filmowego i telewizyjnego, co wydaje mi się niezwykle spójne ze zrealizowaną pracą doktorską.

Od XII.1990 do dziś - Własna działalność Gospodarcza - właściciel firmy BMC FILM / BLUE BEAT STUDIO - Bielsko-Biała, Chorzów. Firma zajmuje się produkcją filmów dokumentalnych i artystycznych, realizacją nagrań dźwiękowych do filmów dokumentalnych i fabularnych oraz opracowań muzycznych do telewizji i filmu.

Od II.2016 do dziś - Warszawska Szkoła Filmowa - stanowisko: wykładowca

Od X.2014 do dziś - Regionalny Ośrodek Edukacji we Wrocławiu o/Katowice - stanowisko: nauczyciel zawodu Technik Realizacji Dźwięku

IV.2009 - XII.2009 - ALVERNIA STUDIOS - Stanowisko: kierownik działu realizacji dźwięku na planie filmowym

VIII.2004 - XI.2005 - HBO Polska Warszawa - Stanowisko: realizator dźwięku, koordynator pracy studia nagrań dźwiękowych, szkolenia z zakresu obsługi systemu Pro Tools

IX.2003 - VII.2004 - SAD sp. z o.o. Apple IMC Poland Warszawa (dystrybutor Apple) - Stanowisko: Szef Działu Audio

X.2001 - X.2005 - ADTV sp. z o.o. w Warszawie (dystrybutor Avid Technology Int USA) - Stanowisko: Koordynator Działu Audio - specjalista ProTools

X.1999 - III.2001 - Avid Technology International (USA) oddział Digidesign w Niemczech - Stanowisko: Przedstawiciel ds. Marketingu i szkoleń na terenie Polski (producent systemów Media Composer i Pro Tools)

IX.1985 - VIII.1987 - Młodzieżowy Dom Kultury w Chorzowie - Stanowisko: Instruktor muzyki

IX.1984 - II.1986 - Szkoła Podstawowa nr.10 w Chorzowie - Stanowisko: Nauczyciel muzyki

Ocena dorobku twórczego i artystycznego:

Wraz ze stabilizowaniem się poszukiwań zawodowych mgra Krzysztofa Stasiaka w sposób czytelny krystalizują i umacniają się obszary jego działań twórczych. Jego dorobek zdaje się być konsekwentnie realizowany. W ramach aktywności twórczej doktoranta można wyróżnić trzy znaczące obszary działań; realizacja i reżyseria filmowa, zdjęcia do filmów oraz aktywność w obszarze realizacji dźwięku.

W pierwszym obszarze na wskazanie zasługują;

- „HAJDUK!” - dokument choreograficzny - preprodukcja
- „TACTUM - żywioły tańca” - dokument choreograficzny

- „GHOST DANCE” - film taneczny 2016-2019 w trakcie montażu
- „CZTERY OKREGI ZYCIA” - dokument-reportaż z warsztatów terapeutycznych - 2018
- „RAW LIGHT” - realizacja spektaklu tanecznego (doktorat PWSFTViT) Anny Nowickiej 2017-2018
- „INFINITY” - realizacja instalacji (projekcja holograficzna i muzyka) na wystawie poświęconej Magdalenie Więcek w Narodowej Galerii Sztuki ZACHETA
- „OBJECT” - realizacja spektaklu w chor. Ivgi & Greben, Tear Rozbark Bytom - 2015
- „TRIBUTE TO DOGS” - realizacja spektaklu baletowego - Madryt 2014
- „TANGERE TETIGI TANGO” - Kino Tańca - dyplom magisterski PWSFTViT rok 2014
- „Making of 3xT” - film dokumentalny - rok 2010-2014
- „MASINA” - film artystyczny (Kino Tańca) - stypendium w dziedzinie kultury Marszałka woj. Śląskiego - rok 2012
- „Moje Azory” - portret Filipa Bajona - film dokumentalny - rok 2010
- „Psalm 51” - film dokumentalny - rok 2008 (dyplom licencjacki PWSFTViT)

W obszarze drugim, zdjęć do filmów warte wskazania są;

- „TACTUM - żywioty tańca” - dokument choreograficzny - w trakcie
- „CZTERY OKREGI ZYCIA” - dokument reportaż z warsztatów terapeutycznych
- „RAW LIGHT” - doktorat PWSFTViT Anny Nowickiej 2017-2018
- „OBJECT” - realizacja spektaklu w chor. Ivgi & Greben, Teatr Rozbark Bytom – 2015

Interesującym dopełnieniem wskazanego przez Doktoranta dorobku związanego z realizacją wizualną wydaje się być jego aktywność w obszarze realizacji dźwięku wspomniana przeze mnie jako trzeci obszar działalności artystycznej mgra Stasiaka.

Szczególnie istotna wydaje mi się realizacja dźwięku na planach filmowych oraz postprodukcja dźwięku w filmach fabularnych i serialach. W dokumentacji wykazanych zostało aż 18 realizacji powstałych w latach 2006-2018. Oznaczały one pracę z takimi reżyserami jak Krzysztof Zanussi, Władysław Pasikowski, Filip Bajon czy Marcin Wrona. Moim zdaniem te nazwiska stanowią najlepsze potwierdzenie umiejętności Doktoranta w tym obszarze.

Na podstawie tych faktów, ilości i jakości przedstawionych w dokumentacji oraz portfolio prac oraz aktywności twórczej oceniam dorobek artystyczny mgra Krzysztofa Stasiaka jako bardzo dobry. Jest on nie tylko spójny, ale i konsekwentnie realizowany.

Ocena dorobku dydaktycznego i organizatorskiego:

Pan Krzysztof Stasiak od lat osiemdziesiątych w różnej formie działał jako wykładowca i propagator sztuki. W pierwszej fazie swojej działalności sztuk muzycznych a od 2014 roku także kontekstu dźwięku i sztuk wizualnych. Związany był ze wszystkimi stopniami kształcenia.

Od szkoły podstawowej, przez szkoły średnie, na uczelni wyższej kończąc.

Na podstawie przedstawionej dokumentacji można wskazać pięć etapów w dorobku dydaktycznym doktoranta.

- 01.02.2016 - do dziś Warszawska Szkoła Filmowa, ul. Gen. Zajęczka 7, Warszawa
kierunek studiów: FILM I MULTIMEDIA
stanowisko: wykładowca przedmiotów praktycznych,
„Dźwięk na planie, dźwięk w filmie”,

„Podstawy Nagrania Dźwięku a planie filmowym”
„The basics of sound recording on filmset” - zaj. w j. angielskim

• 01.10.2014 - do nadal

Regionalny Ośrodek Edukacji we Wrocławiu o/Katowice ul. Czerwińskiego 6
Policealne Studium o spec. artystycznej - kierunek Technik Realizacji Dźwięku
stanowisko: nauczyciel przedmiotów
„Realizacja nagrań dźwiękowych” oraz „Montaż dźwięku”

• 01.09.2016 - 30.06.2017

Waldorfska Szkoła Podstawowa im. C.K.Norwida w Bielsku-Białej, ul. Poczтовая 22
autorski program nauczania zajęć pozalekcyjnych:
Waldorfska Akademia Filmowa

• 01.09.1985 -31.08.1987

Młodzieżowy Dom Kultury w Chorzowie
Stanowisko: Instruktor muzyki

• 01.09.1984 -28.02.1986

Szkoła Podstawowa r 10 w Chorzowie
Stanowisko: Nauczyciel przedmiotu:
„Wychowanie Muzyczne”

Wymienione powyżej fakty stanowią dla mnie świadectwo zaufania i uznania wobec Krzysztofa Stasiaka jako wartościowego dydaktyka i niekwestionowanego specjalisty w swoim obszarze.

Ocena rozprawy i pracy doktorskiej:

Przechodząc do istoty i właściwej części niniejszej recenzji; praca doktorska mgra Krzysztofa Stasiaka, której promotorem jest pan prof. dr hab. Zbigniew Wichłacz składa się z części teoretycznej i zrealizowanego dzieła praktycznego.

Część teoretyczną stanowiącą pisemny komentarz do pracy praktycznej pod tytułem „Tactum. Żywioty tańca” jest rozprawa; „Obrazy ruchome – Emocje w ruchu”. To tekst składający się z pięciu części o następujących tytułach; „Wstęp”, „Kino tańca – czym jest”, „Taniec w formach filmowych i telewizyjnych”, „Realizacja filmu *Tactum – żywioty tańca* wg własnego scenariusza”, „Podsumowanie i wnioski”.

W jej skład wchodzi także przykłady wizualne odnoszące się do podejmowanych tematów, bibliografia oraz metryka filmu. Całość liczy 61 numerowanych stron.

Pozwolę sobie najpierw odnieść się właśnie do opisu dzieła. Mimo, iż nie może stanowić on przedmiotu oceny, chciałbym podkreślić jego wartość.

W sposób bardziej niż właściwy pomaga w przeprowadzeniu recenzji pracy praktycznej. Jest tekstem napisanym z wycuciem języka, trafnymi odniesieniami do tradycji wizualnej w której funkcjonujemy i do samych doświadczeń medium filmu na przestrzeni ostatnich kilkudziesięciu lat. Nie brak w nim kontekstów osobistych, można nawet powiedzieć, emocjonalnych. Odnoszących się do własnych doświadczeń, refleksji i wspomnień. W swojej dysertacji Autor porusza i wnikliwie omawia aspekty odnoszące się do pracy praktycznej. Przybliży swoje poszukiwania w obszarze wiedzy, która stanowi materię realizacji; zależności

ruchu, muzyki i obrazu filmowego. Co ważne wnikliwie analizuje także kluczowe dla pracy pojęcia.

Tym samym część teoretyczna stanowi niezwykle interesujące zaplecze myślowe do odczytania pracy praktycznej. Mimo że dotyczy refleksji często prywatnych i przeplata je z wątkami czysto technologicznymi i filozoficznymi, Doktorant łączy ze sobą sprawnie te światy pisząc o nich w sposób bardzo analityczny i profesjonalny.

Niech momentem przejścia między omówieniem części teoretycznej, a praktycznej będzie dla mnie przywoływane cytatu z dysertacji Autora;

Czystości tańca nie można dotknąć, ale poprzez film można go poczuć i dopóki kamera jest dostępna, możemy dzielić się tą magią z widzem.

Dysertacja, str. 59

Właśnie ruch i dźwięk zdają się być istotą realizacji filmowej mgra Krzysztofa Stasiaka przedstawionej pod wspomnianą nazwą „Tactum. Żywioły tańca”. Przedłożona praca stanowi film o długości ponad 27 minut (27:40) będący połączeniem dokumentu, dokumentu inscenizowanego i impresji filmowej. Całość została zrealizowana przy użyciu technologii cyfrowej. Bezpośrednim tematem pracy zdaje się być dynamika świata. Analiza jej struktury, rytmu, sekwencji. Obserwowane przez Artystę na przykładzie ciała ludzkiego i przestrzeni.

Każdy ze względu na swoją specjalność postrzega otaczający go świat poprzez pryzmat swojej aktywności. Na tym polega piękno różnorodności narracji wobec rzeczywistości, która nas otacza. Na tym polega siła twórczości. Doktorant ukazuje nam zarówno w pracy teoretycznej jak i w realizacji praktycznej swój świat. Świat pełen dźwięków i obrazów. Świat pełen rytmu i dynamiki, który w moim odczuciu jest podstawą funkcjonowania rzeczywistości, w której żyjemy.

W swojej pracy Doktorant idzie dalej. Analizując rytm, dźwięk, porządek, przygląda się najbardziej chyba znaczącym dla nas elementom tego świata. Człowiekowi i przestrzeni.

Co dla mnie szalenie istotne w recenzowanej pracy pan mgr Krzysztof Stasiak nie ogranicza się do podsumowania wątków związanych z kinem tańca i wprowadzeniem ich do swojej realizacji doktorskiej. Oczywiście wykazuje w obrębie załączonej dysertacji bardzo bogaty i szeroki zakres wiedzy, którą zgromadził zarówno jako widz, realizator jak i swoisty poszukiwacz wątków związanych z kinem tańca.

To jednak co uważam za kluczowe to fakt, że Doktorant podsumowując zebraną wiedzę oraz swoje doświadczenia artystyczne i badawcze w tym obszarze proponuje zupełnie nową jakość artystyczną.

Moją pierwszą pasją, również związaną z moim wykształceniem jest muzyka stąd naturalna fascynacja kinem muzycznym i musicale. Najbardziej jednak interesują mnie filmy twórców, dla których muzyka i taniec są nie tylko dodatkiem do historii a „językiem” opowiadania.

Dysertacja, str. 4

Wprowadzając nas w pierwszej części swojego filmu, zrealizowanej w konwencji reportażu, dokumentu, od razu jasno stawia zagadnienie nicujące na wylot cały materiał.

Temat ciała i przestrzeń. Tkanki naszego ciała i materii ziemi a co najważniejsze łączącej te dwa światy grawitacji.

Autor filmu pięknie opisuje te relacje.

Pokazując najpierw osoby na sali prób, odnoszące swoją cielesność do horyzontalnie zorientowanej płaszczyzny podłogi, aby następnie zabrać nas, widzów w dalszą część swojej realizacji; do świata złożonego z innych napięć.

Ze świata zgeometryzowanej architektury wytworzonej ręką człowieka, do przestrzeni organicznej. Przestrzeni wody, lasu, piasku.

Struktur w stosunku do których ciało tancerki i tancerzy pozostaje za każdym razem w odrębnej relacji.

Obszaru napięć i tak podkreślanych przez autora kwestii rytmu.

Wszystkie te elementy rozgrywające się w obszarze wizualnym są w sposób niezwykle trafny wzmocnione obszarem dźwięku. Niezwykle sprawnie ilustruje on wszystkie sekwencje (para)dokumentalne w filmie i bardzo trafnie rytmizuje oraz wzbogaca sceny abstrakcyjnego ruchu.

Obserwacje relacji ciała i przestrzeni, rodzaj skupienia w sekwencjach ukazujących tancerki w wodzie, przywodzi mi na myśl pierwsze sekwencje z filmu *Solaris* Andrieja Tarkowskiego. Cicha obserwacja mikrokosmosu jakim może być nasz jeden gest w stosunku do świata zewnętrznego.

Klamrą, bardzo zresztą sprawnie zbudowaną jest przywołanie pejzaży miejskich, industrialnych. Mam tu na myśli zarówno ujęcie na początku filmu jak i te kolejne zrealizowane pod wpływem inspiracji legendarnym dziś już filmem *Koyaanisqatsi*, używane jako obrazy dialogujące z sekwencją tańca w wykreowanej do tego przestrzeni nawiązującej dynamiką i kolorystyką do filmów Carlosa Saury.

Należy podkreślić, że Autor proponuje nam spojrzenie na otaczający nas świat oparte o filozofię ajurewedyjską.

Wraz z jej podziałem na teorię pięciu żywiołów, elementów, z których powstał wszechświat. To właśnie kierując się tymi czynnikami dzieli film na trzy akty. Pierwszy reprezentujący żywioł ziemi i wody, drugi odnoszący się do żywiołu ognia oraz trzeci powietrza. W filmie Doktorant przypisuje tym obszarom nie tylko pewne formy wizualne, ale także przestrzenne i ruchowe, co uważam za bardzo trafne rozwiązanie.

Chciałem jednak podzielić się w ramach tej recenzji pewną uwagą krytyczną. Tak jak dokumentalność w początkach filmu wydaje mi się bardzo trafiona, prowadzi nas, powoli wyjmując z rzeczywistości poprzez bohaterkę, która śledzimy, tak sekwencja z instruktorem w drugiej części filmu wybija mnie z ujmująco zbudowanego, nabudowanego rytmu pierwszej jego części.

Moje pytanie o zasadność budzi sekwencja dokumentalna której bohaterem staje się mężczyzna, nauczyciel tańca (w filmie jest to materiał w czasie 8min42sek a 12min 51sek). Nie mam żadnych uwag realizatorskich. Fragment ten wyreżyserowany, zrealizowany zdjęciowo i opracowany muzycznie jest w sposób bardzo dobry.

Zastanawiam się jedynie czy nie stanowi zbyt silnego rozłamu w rytmie całości opowiadania. W rytmie narracji, ale także samego ruchu.

Mamy bowiem poprzedzającą ten fragment doskonałą sekwencję tańca w naturze. Przejścia od cywilizowanej sali prób z początku filmu do świata natury. Świata ruchu i praw niemalże atawistycznych.

Z kolei po sekwencji dokumentalnej instruktora pojawia się świat mechanicznego miasta, tancerzy w kostiumach, zgeometryzowanej przestrzeni sceny wypełnionej projekcjami.

A więc przejście *natura – kultura* wybrzmiewa w pełni.

Jest to podstawowa relacja w przyjętym przeze mnie tropie odczytania tej realizacji. Zamyka się ona zresztą w bardzo pięknym podsumowaniu zawartym w ostatniej sekwencji filmu łączącym te dwa obszary.

Myślę, że Doktorant osiągnął na tyle wysoki stopień sprawności technologicznej i świadomości twórczej, że bez problemu jest w stanie przeprowadzić widza przez swój świat poruszeń nie używając tego typu realistycznych doprecyzowań.

Parafrazując słowa samego Autora można by powiedzieć, że całość realizacji stanowi kulminację jego poszukiwań w obszarze ruchu w kadrze z wykorzystaniem ciała ludzkiego i jest tym samym udaną próbą wprowadzenia do słownika pojęcia *dokument choreograficzny*.

Zatem nie ulega wątpliwości, że w swojej pracy mgr Krzysztof Stasiak daje się poznać jako świadomy twórca budujący własne formy i dzieła artystyczne stanowiące nową jakość w obszarze filmowym.

Konkluzja:

Biorąc pod uwagę przytoczone fakty, samą rozprawę i realizację doktorską mgra Krzysztofa Stasiaka, stanowiącą oryginalne rozwiązanie problemu artystycznego, stwierdzam, iż spełnia on wymagania określone w art. 13 ustawy z dnia 14 marca 2003 roku o stopniach naukowych i tytule naukowym oraz o stopniach i tytule w zakresie sztuki (Dz. U. Z 2017r., poz. 1789 ze zm.) i zasługuje na uzyskanie stopnia doktora w dziedzinie sztuk plastycznych w dyscyplinie sztuki filmowe i teatralne.